ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

Οἱ ἐπιτυχημένες γυναῖκες στὴ Δυτική Γερμανία

ΜΕΛΕΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ

ΜΟΝΑΧΟ. Ἡ ἐπιτυχημένη Δυτικογερμανίδα γυναίκα καρριέρας εἶναι περίπου 47 ἐτῶν, οὔτε πολὺ ὄμορφη, οὔτε ὅμως ἄσχημη. Εἶναι ἀνύπαντρη προέρχεται ἀπὸ μιὰ μέση τάξη καὶ δουλεύει πάνω ἀπὸ 50 ὧρες τὴν ἑβδομάδα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πορτραῖτο τῆς γυναίκας — καρριέρας ποὺ σκιαγραφήθηκε ἀπὸ ὁμάδα κοινωνιολόγων σὲ μιὰ μελετη γύρω ἀπὸ τὶς γυναῖκες ποὺ κατέχουν ψηλὲς ἐπαγγελματικὲς θέσεις: Τὴ μελέτη χρηματοδότησε ἡ Γερμανικὴ Ἕνωση Ἐρευνῶν τῆς Βόννης καὶ τὴν ἐξέδωσε ἡ ἐκδοτικὴ ἑταιρία Κάμπους τῆς Φρανκφούρτης με τὸ τίτλο: «Ὅταν οἱ γυναῖκες κάνουν καρριέρα».

Σύμφωνα μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας αὐτῆς, τὸ πρότυπο τῆς ἐπιτυχημένης γυναίκας καρριέρας μένει κυρίως στὶς μεγάλες πόλεις καὶ κερδίζει περίπου 58.000 μάρκα τὸ χρόνο. Εἶναι ἰδιαίτερα μορφωμένη καὶ διαβάζει πολὺ περισσότερο ἐξειδικευμένο ἐπιστημονικὰ ἀναγνώσματα, παρὰ φεμινιστικὰ περιοδικά. Εἶναι πρόθυμη νὰ θυσιάσει τὰ προσωπικά της ἐνδιαφέροντα, γιὰ νὰ προωθήσει τὴν ἐπαγγελματική της καρριέρα.

Ἡ ἔρευνα ἄρχισε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1975, ὅταν 56 γυναῖκες, μὲ ἐπιτυχημένη ἐπαγγελματικὴ σταδιοδρομία δέχθηκαν νὰ ἀπαντήσουν στὸ ἐρωτηματολόγιο, σὲ μιὰ συνέντευξη, ποὺ διαρκοῦσε ἕξι ὧρες. Ἡ ἀνωνυμία ἦταν ἐγγυημένη.

Ὅλες οἱ γυναῖκες ποὺ ἦταν μὲ ταξὺ 31 καὶ 72 ἐτῶν ἦσαν ἀπόφοιτες Πανεπιστημίου, καὶ ἐργαζόντουσαν σὲ ἐπαγγελματικοὺς χώρους ὅπου οἱ γυναῖκες ἀντιπροσωπευόντουσαν μὲ ποσοστὸ 10%. Ἡ ἀναλογία τῶν γυναικῶν σὲ ὑψηλὲς θέσεις τοῦ δημοσίου ἦταν περίπου 5%, ἐνῶ οἱ ἀρχιτεκτόνισες ἀποτελοῦσαν ἕνα 5% καὶ οἱ χημικοὶ 3%. Σχετικὰ τὸ μεγαλύτερο εἶναι τὸ ποσοστὸ τῶν γυναικῶν δικηγόρων καὶ δικαστίνων: 7,4%. Τὸ ἕνα τρίτο ἀπὸ τις γυναῖκες ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴν ἔρευνα ἦταν ὑπάλληλοι καὶ ἕνα τρίτο ἐλεύθερες ἐπαγγελματίες.

Ἡ συγγραφέας Ἔρικα Μπόκ —Ρόζενταλ, 30 χρόνων, ἤθελε νὰ ἐρευνήσει βασικὰ τό, πῶς οἱ γυναῖκες ἔφτασαν στὶς ψηλὲς θέσεις Τὰ κύρια ἀποτελέσματα ἦταν τὰ ἑξῆς:

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΣΑΙΑ ΤΑΞΗ

Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς γυναῖκες προέρχονται ἀπὸ τὴ μεσαία τάξη, ἐλάχιστες ἀπὸ τὴν ἀνώτερη καὶ καμμιὰ δὲν ἦταν γόνος ἐργατικῆς οἰκογένειας. Ὅλες προέρχονται ἀπὸ οἰκογένειες ποὺ ἔδιναν πολὺ μεγάλη σημασία στὴ μόρφωση.

Οἱ γυναῖκες καρριέρας εἶναι συνήθως τὸ μεγαλύτερο παιδὶ στὴν οἰκογένεια καὶ ἡ πρώτη ἡ μοναδικὴ γυναίκα στὴν δουλειά. Εἶναι συνήθως τοποθετημένες σὲ πολὺ σημαντικὲς θέσεις ποὺ ἀπαιτοῦν πάρα πολλὰ ἀπὸ αὐτές.

Ἐκεῖνες ποὺ εἶναι δημόσιες ἢ ἰδιωτικὲς ὑπάλληλοι εἶναι συνήθως ἀνύπαντρες. Ἀντίθετα οἱ ἐλεύθερες ἐπαγγελματίες, μποροῦν νὰ σηκώσουν τὸ πρόσθετο βάρος τοῦ γάμου καὶ τῶν παιδιῶν, μιὰ καὶ πολὺ συχνὰ ἐργάζονται μαζὶ μὲ τὸν ἄνδρα τους.

Οἱ γυναῖκες, ποὺ ἐρωτήθηκαν δὲν παίζουν τὸ ρόλο τοῦ «ἰσχυροῦ ὀντρα». Ἔχουν ἀποδεχθεῖ μὲν τὴν κυριάρχη ἀντίληψη γιὰ τὴν ἐπιτυχία καὶ τὸν ἀνταγωνισμό, ὅμως συμπεριφέρονται τελεί̄ως διαφορετικά. Στὴν καθημερινὴ ἐπαγγελματικὴ ζωή, ἡ συμπεριφορὰ τους εἶναι «γυναικεία» μὲ τὴν ἔννοια ποὺ ἔδωσαν οἱ ἴδιες δηλαδὴ «στὴ δουλειὰ πάνω ἀπ' ὅλα λαμβάνουν ὑπ' ὄψη τους τὸν παράγοντα ἄνθρωπο καὶ ἐνδιαφέρονται ἰδιαίτερα γιὰ τὰ προσωπικὰ προβλήματα τῶν συναδέλφων τους, τῶν ὑφισταμένων καὶ τῶν πελατῶν.

—Παρὰ τὰ προσόντα τους, οἱ γυναῖκες — καρριέρες δὲν ἐνσωματώθηκαν καθόλου εὔκολα στὸν κόσμο τῶν ἀνδρῶν. Ὅμως στὶς διακρίσεις δὲν ἀπάντησαν οὔτε μὲ δάκρυα, οὔτε μὲ «θηλυκὰ κόλπα», ὅπως εἶπε μιὰ δικηγόρινα, ἀλλὰ μὲ σκληρὴ δουλειά.

Η ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ

—Ἡ χειραφέτηση δὲν ἀποτελεῖ πρόβλημα γι' αὐτὲς τὶς ἐπαγγελματικὰ ἐπιτυχημένες γυναῖκες. Ὅμως δὲν εἶναι προετοιμασμένες νὰ δουλέψουνε ἐνεργητικὰ στὸ φεμινιστικὸ κίνημα καὶ νὰ ἀναλάβουν ἐκεῖ ἡγετικὸ ρόλο.

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο σημεῖο προξένησε στὶς ἐρευνήτριες μεγάλη ἔκπληξη ἡ Ἔρικα Μπὸλ λέει:

«Καταλήξαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ γυναῖκες αὐτὲς τείνουν πρὸς προοδευτικὲς πολιτικὲς θέσεις. Ἀργότερα καταλάβαμε ὅτι ἐνεργοῦν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴ τους θέση, καὶ ὄχι σύμφωνα μὲ τὸ φύλο τους. Ἔτσι ἡ δουλειὰ τους τὶς ἀπασχολεῖ πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅτι τὰ προβλήματα καὶ οἱ δυσκολίες τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν γυναικῶν». Τὸ σημεῖο αὐτὸ ἔγινε καὶ στόχος κριτικῆς τοῦ βιβλίου ἀπὸ μερικὲς φεμινίστριες. Ὑπερασπίζοντας τὶς γυναῖκες — καρριέρας ἡ συγγραφέας δήλωσε ὅτι «οἱ γυναῖκες αὐτὲς ἀφιέρωσαν τὴ ζωή τους γιὰ νὰ φτάσουν στὴν κορυφὴ ἑνὸς ἀνδρικοῦ κόσμου, καὶ εἶναι φυσικὸ τὸ ὅτι δὲν ἔχουν χρόνον νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὰ προβλήματα τῶν ἄλλων γυναικῶν Μία ἀπὸ τὶς γυναῖκες αὐτές, ἡ Μαριλένε Στάϊχερ, δικηγόρος καὶ διευθυντρια τοῦ Ὑπουργείου Οἰκογενείας τῆς Βόννης, λέει γι' αὐτὸ τὸ θέμα: «Δὲν εἶμαι μιὰ ἀπὸ τὶς γυναῖκες ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ χειραφέτηση. Πιστεύω ὅτι οἱ γυναῖκες θὰ ἔπρεπε νὰ συγκεντρώσουν τὶς δυνάμεις τους καὶ νὰ συναγωνισθοῦν τοὺς ἄντρες στὸν ἐπαγγελματικὸ χῶρο». Ἡ κυρία Σλάϊχερ ἔχει μιὰ κόρη 12 ἐτῶν καὶ ἡ ἴδια εἶναι κόρη ἐμπόρου.

«Ἡ θέληση, ὅταν σκόπευα σὲ κάτι δέσποζε πάντα στὴν ζωή μου» λέει. Πρόσφατα ἀσχολήθηκε μὲ τὸ πρόβλημα τῆς γυναικείας καταπίεσης, παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως προτιμᾶ νὰ δουλεύει μὲ ἄντρες.

Ἡ Μπάρμπαρα Σόττ, 38 χρόνων, καθηγήτρια Οἰκονομικῶν σὲ ἕνα Ἰνστιτοῦτο εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως γιὰ μάνατζερ, λέει ὅτι ξέρει γιατὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἔχουν ἐπιτύχει οἱ ἴδιες ἐπαγγελματικά, ἀσχολοῦνται τόσο λίγο μὲ τὸ σπάσιμο τῶν παραδοσιακῶν ἱεραρχιῶν καὶ τῶν προκαταλήψεων. «Εἶναι γιατὶ παλέψαμε τόσο σκληρά, γιὰ νὰ φτάσουμε στὶς θέσεις αὐτές». Οἱ γυναῖκες ποὺ φτάνουν ψηλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι καλύτερες ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, δὲν εἶναι ὅμως ἐπαναστάτριες. «Προσφέρουν ἀφάνταστα ἐνσωματωμένες γερὰ στὶς σημερινὲς κοινωνικὲς δομές, καὶ δὲν θὰ ἔβγαιναν μὲ τίποτα γιὰ νὰ βοηθήσουν τὶς ἄλλες γυναῖκες».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁ γιατρός σας τοῦ κ. Θ Λαλοπάνου

Ἕνα βιβλίο κοντὰ 350 σελίδες, καταντᾶ κάπως δύσκολο γιὰ νὰ τὸ διαβάσης καὶ νὰ τὸ σκεφτῆς. Εἶναι ὅμως τὸ θέμα καὶ εἶναι ἡ πέννα τοῦ ἀγαπητοῦ γιατροῦ κ. Θωμᾶ Λαλαπάνου, γνωστοῦ συγγραφέως καὶ λογοτέχνη ποὺ τὸ κάνουν νὰ τὸ διαβάσης ὅλο καὶ μὲ πολλὴ προσοχή. Τὸ νέο βιβλίο τοῦ πολύγραφου φίλου γιατροῦ εἶναι «Ὁ γιατρός σας, ἀρρώστειες, θεραπεία, δίαιτα, πρῶτες βοήθειες» (Ἔκδ. Γρηγ. Παρισιάνου, Ἀθήνα).

Εἶναι ἐκεῖνος ὁ πρόλογος «Ἀρρώστεια καὶ ἄνθρωπος» τοῦ κ. Λαλαπάνου, γραμμένος μὲ γοητεία καὶ ἐνημερότητα πάνω στὶς ἀρχαῖες ἑλληνικὲς φιλολογικὲς καὶ ἰατρικὲς πηγές, ποὺ σοῦ τραβάει ἀμέσως τὸ ἐνδιαφέρον. Κι' ὅσο προχωρεῖς στὶς σελίδες τοῦ βιβλίου, ὅλο καὶ βρίσκεις ἐνδιαφέροντα, ἐκλαϊκευμένα, προσιτὰ καὶ σὲ μὴ γιατρὸ στοιχεῖα γιὰ ὅ,τι ἀφορᾶ τὸ μεγάλο θέμα γιατρὸς ποὺ λίγοι ἐπέτυχαν νὰ τὸ ἐκλαϊκεύσουν, νὰ τὸ ζωντανέψουν μὲ τὸ κάλαμό τους καὶ νὰ τὸ δώσουν στὸ εὐρὺ κοινό. Ὁ κ. Λαλαπάνος ἔχει ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα δοκιμασμένα καὶ ἀπὸ ἄλλες προηγούμενες ἐκλαϊκευτικὲς ἐπιστημονικές του ἐργασίες. Αὐτὴ ἡ τελευταία, τὸ βιβλίο του τὸ νέο «Ὁ γιατρός σας» εἶναι ἡ συστηματικότερη καὶ ἡ καλλίτερη.

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Γρηγ. Παρισιάνου κατέβαλε κάθε φροντίδα γιὰ τὴ καλὴ καὶ ἄψογη παρουσίαση τοῦ βιβλίου, ποὺ πρέπει νὰ διαβασθεῖ ἀπὸ ὅλους.

Ἐκθέσεις προξένων στὰ Ἑπτάνησα τοῦ κ. Σπ. Λουκάτου

Καὶ βέβαια ἔχουν μεγάλο ἐνδιαφέρον οἱ «Ἐκθέσεις Ἑλλήνων Προξένων στὰ Ἑπτάνησα κατὰ τὴν περίοδο τῆς Θ' Ἰονίου Βουλῆς (1850—1)» ποὺ ἐξέδωσε τελευταῖα ὁ ἀκάματος Κεφαλλωνίτης καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ συγγραφεὺς κ. Σπῦρος Δ. Λουκᾶτος. Ἡ Βουλὴ ἐκείνη τῶν Ἑπτανήσων ἦταν ἡ πρώτη αὐτοτελὴς Βουλὴ καὶ προχώρησε πολὺ τὸ θέμα τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μὲ τὴ Μητέρα Πατρίδα. Συνεπῶς οἱ ἐκθέσεις τῶν Προξένων τῆς Ἑλλάδος στὰ Ἑπτάνησα ποὺ φυσικὰ παρακολουθοῦσαν τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων καὶ ἀνέφεραν ἀμέσως στὴν Κυβέρνηση τῶν Ἀθηνῶν αὐτά, ὅσο καὶ ὅλες τὶς σχετικὲς ζυμώσεις καὶ ἄλλες ἐθνικὲς ἐκδηλώσεις, εἶναι σημαντικὲς καὶ ἄριστα ἔκαμεν ὁ κ. Λουκᾶτος, ὕστερα ἀπὸ 128 χρόνια, νὰ τὶς παρουσιάση στὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευνα. Ἀποτελοῦν πηγὴ τῆς Ἱστορίας καὶ μποροῦμε νὰ τὶς ἐμπιστευόμαστε ὡς ἕνα σημεῖο, ἂν ὄχι ἐξ ὁλοκλήρου.

Ὁ κ. Σταῦρος Λουκᾶτος, πρὶν λίγα χρόνια μόνο, ἐκλήθηκε καὶ μίλησε στὴ Διακίδειο γιὰ τὸ σχέδιο τῆς νέας πόλεως τῶν Πατρῶν τῶν χρόνων τοῦ Καποδίστρια. Περιμένουμε καὶ ἄλλες του ἐργασίες γιὰ τὴν Πάτρα καὶ τὶς ἱστορικὲς καὶ μεγάλες σχέσεις Πατρῶν καὶ Ἑπτανήσων καὶ νάρθει νὰ μᾶς τὶς ἀνακοινώσει μὲ τὴν εὐφράδεια καὶ τὴ μελοδικότητα ποὺ τὸν χαρακτηρίζει.

Κ. Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

7. Ἡ σοσιαλδημοκρατία στὸ μέσον δικτατοριῶν καὶ φιλελευθερισμοῦ

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΙΤΑΛΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΟ ΒΑΛΙΑΝΙ

Μιὰ ἀκόμη συμβολὴ στὴ συζήτηση γιὰ τὸν σοσιαλισμὸ ποὺ ἄναψε στὴν Ἰταλία τὸ ἄρθρο τοῦ σοσιαλιστοῦ γενικοῦ γραμματέως Κράξι Τὴν ὑπογράφει ὁ ἱστορικὸς Λέο Βαλιάνι, στὶς στῆλες τῆς «Κορριέρε Ντέλλα Σέρα».

ΜΕ ΤΗ συνηθισμένη σαφήνειά του, ὁ Νομπέρτο Μπόμπιο παίρνοντας μέρος στὴ συζήτηση μεταξὺ Μπερλίγκουερ καὶ Κράξι, ἐξήγησε ὅτι μέση ὁδὸς μεταξὺ λενινιστικοῦ δικτατορικοῦ κομμουνισμοῦ καὶ σοσιαλδημοκρατίας, μὲ τὴν ἔννοια τῆς κοινοβουλευτικῆς σταδιακῆς ὁδοῦ πρὸς ἕνα σοσιαλισμὸ ποὺ νὰ σέβεται τοὺς κανόνες τῆς δημοκρατίας, μέχρι τώρα δὲν ἔχει ἐμφανιστεῖ. Μποροῦμε νὰ προσθέσουμε ὅτι οἱ προσπάθειες γιὰ νὰ βρεθεῖ αὐτὴ ἡ μέση ὁδὸς ὑπῆρξαν πολλὲς, πρᾶγμα ποὺ δικαιώνει τὸ θεμιτὸ τῆς νέας, ἀλλὰ δὲν γνώρισαν ποτὲ ἐπιτυχία.

Τὸ 1920—1921, μετὰ τὴ διάσπαση τῶν σοσιαλιστῶν καὶ τῶν κομμουνιστῶν καὶ τὴν βίαιη ἀντίθεση τῶν δύο μεγάλων Διεθνῶν, (ἡ δεύτερη στὴν οὐσία σοσιαλδημοκρατικὴ καὶ ἡ τρίτη κομμουνιστικὴ) μερικὰ Σοσιαλιστικὰ Κόμματα καὶ μάλιστα πολὺ σημαντικά, ὅπως τὸ γαλλικό, ποὺ εἶχε ἐπικεφαλῆς μιὰ μεγάλη προσωπικότητα σὰν τὸν Λεὸν Μπλοὺμ καὶ τὸ αὐστριακό, μὲ ἀρχηγὸ μιὰ ἄλλη μεγάλη προσωπικότητα, τὸν Ὄτο Μπάουερ, ὁρ γάνωσαν μιὰ Διεθνῆ ποὺ ἤθελε νὰ συμβιβάσει τὴ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση μὲ τὴ δημοκρατία, καὶ ποὺ ὀνομάστηκε «Διεθνὴς δύο καὶ μισό». Ἡ προσπάθεια δὲν πέτυχε καὶ τὰ κόμματα τῆς δύο καὶ μισὸ συμμετεῖχαν στὴν Δεύτερη ποὺ ὀνομάστηκε σοσιαλιστικὴ ἐργατικὴ Διεθνής.

Τὸ ἰταλικὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα ποὺ ἦταν τοποθετημένο ἀκόμη πιὸ ἀριστερά, προσπάθησε γιὰ πολύ, ἐκεῖνο τὸν καιρὸ καὶ ξανὰ μετὰ τὸν δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, νὰ βρεῖ μιὰ τρίτη ὁδὸ μεταξὺ σοσιαλδημοκρατίας, καὶ κομμουνισμοῦ, ἀλλὰ κατέληξε νὰ ἀκολουθῆ συνεχῶς τὸν τελευταῖο κάνοντας ἀναπόφευκτη τὴν ἀποχώρηση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Ἀκόμη καὶ σήμερα ὁ Κράξι ἀρνεῖται νὰ χαρακτηρίσει τὸ κόμμα του σὰν σοσιαλδημοκρατικό. Στὴν οὐσία συμμερίζεται ἀπόλυτα καὶ μᾶλλον κάνει πιὸ ἔντονες τὶς διαφορὲς σοσιαλδημοκρατίας καὶ λενινισμοῦ, ὅπως τὶς ὑπογράμμισε ὁ Μπόμπιο, ἀλλὰ δὲν ἀποδέχεται τοὺς ὅρους. Ἐκεῖ ὅπου ἡ διάκριση θὰ ἦταν καθαρὰ ὀνομαστικὴ δὲν θὰ ὑπῆρχε ἐνδιαφέρον. Ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἐμπειρία ξεπηδοῦν ἄλλωστε ποικίλες μορφὲς σοσιαλδημοκρατίας. Ὅμως, ἡ μέση ὁδὸς ποὺ δὲν γνωρίζουμε μεταξὺ δικτατορίας καὶ δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν λενινισμοῦ καὶ δικτατορίας, ὑπάρχει στὴν ἐκλογὴ μεταξὺ διαφόρων σοσιαλδημοκρατικῶν προσανατολισμῶν.

Οἱ πρῶτες σοσιαλδημοκρατικὲς κυβερνήσεις, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ γερμανική, χαρακτηρίζονταν ἀπὸ τὴν μετάθεση τοῦ ξεπεράσματος τοῦ καπιταλισμοῦ σὲ ἐποχὴ ποὺ σκόπευαν νὰ ὁρίσουν ἀργότερα. Ὅμως, τὸ ξεπέρασμα τοῦ καπιταλισμοῦ προβλεπόταν, στὰ προγράμματα τῶν κομμάτων ποὺ τὶς ἐξέφραζαν. Στὸ μεταξύ, τοὺς ἀρκοῦσε νὰ ἀποσπάσουν σημαντικὰ πλεονεκτήματα πρὸς ὄφελος τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν. Τὸ γεγονὸς ὅμως, ὅτι ἔκαναν τόσες ὑποχωρήσεις ἀπέναντι σ' ἕνα κόμμα μὲ ἀντικαπιταλιστικὲς τάσεις καθὼς καὶ στὰ συνδικάτα ποὺ σχετίζονταν μ' αὐτό, ἐξόργισε τὶς καπιταλιστικὲς δυνάμεις, καὶ πρᾶγμα ἀκόμη πιὸ σεβαρο, τοποθέτησε ἀπέναντι στὴ σοσιαλδημοκρατία τὰ μέσα στρώματα τοῦ λαοῦ ποὺ τὴν θεωροῦσαν ὑπεύθυνη γιὰ τὶς οἰκονομικὲς δυσκολίες ποὺ συναντοῦσαν. Ἐπὶ πλέον. ἐὰν τὸ 1918—1920, ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀρνήθηκε, στὴ Γερμανία, νὰ ἐκδημοκρατικοποιήσει τὸν στρατό, τὴν γραφειοκρατία, τὸ δικαστικὸ σῶμα, ποὺ διατηροῦσαν τὴν αὐταρχικὴ καὶ ἐθνικιστικὴ νοοτροπία, τῆς διαλυμένης αὐτοκρατορίας, τὸ 1929—1932 δὲν κατάφερε νὰ προτείνει μιὰν ἐναλλακτικὴ λύση γιὰ τὸν καταστροφικὸ πληθωρισμὸ μὲ τὸν ὁποῖο τὰ μετριοπαθῆ κόμματα θέλησαν νὰ γιατρέψουν τὴν τρομερὴ οἰκονομικὴ κρίση τῆς ἐποχῆς. Μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ἡ γερμανικὴ σοσιαλδημοκρατία μὲ τὰ λάθη ποὺ εἶχε κάνει στὸ παρελθόν, ἔφτασε στὸ συμπέρασμα ὅτι γιὰ νὰ μπορέσει νὰ διορθώσει καὶ νὰ βελτιώσει τὴν λειτουργία τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας, ἔπρεπε νὰ τὴν ἀποδεχτεῖ γιὰ πολὺ καιρό, ἂν καὶ ὄχι αἰώνια.

Τὸ ἀγγλικὸ Ἐργατικὸ Κόμμα, ποὺ ἀπόκτησε τὴν ἀπόλυτη πλειοψηφία στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1945, ἐλπίζε ὅτι μποροῦσε νὰ μεταμορφώσει τὴν κοινωνία ἀπὸ καπιταλιστικὴ σὲ σοσιαλιστική, μέσα σὲ μία ἢ δύο γενιές. Πραγματοποίησε τὶς περισσότερες δοκιμὲς τροποποιήσεις ποὺ ὑπῆρχαν στὸ ἄμεσο πρόγραμμά του. Ὁ βρεταννικὸς, καπιταλισμὸς ἐξασθένησε μ' αὐτὸ τὸ πρόγραμμα, ἀλλὰ δὲν κατάφεραν νὰ φθάσουν στὸν σοσιαλισμό. Ὅταν, τὸ 1966, τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα ξαναπῆρε μεγάλη πλειοψηφία στὸ Κοινοβούλιο, μόνον ἡ ἀριστερή του πτέρυγα ζήτησε νὰ ἐφαρμοστεῖ ξανὰ τὸ πρόγραμμα γιὰ ἕνα βραχυπρόθεσμο πέρασμα ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ στὸ σοσιαλισμό. Ὁ Χάρολντ Οὔιλσων, ἂν καὶ προέρχονταν ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ πτέρυγα τοῦ κόμματος, θεώρησε πολὺ πιὸ ἐπείγοντα τὰ προβλήματα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Κάλλαχαν κατάφερε πρόσφατα νὰ τακτοποιήσει μὲ τὸ κοινωνικὸ συμβόλαιο.

Τὸ γαλλικὸ Σοσιαλιστικὸ Κίνημα, ἂν καὶ δὲν ἤρθε ποτὲ ἀπὸ μόνο του τὴν πλειοψηφία στὸ Κοινοβούλιο ἀκολούθησε ἀρχικὰ τὴν πορεία τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος. Δὲν μπόρεσε ὅμως νὰ ὑπολογίζει στὴν ὑποστήριξη τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων καὶ ἡ Τρίτη Δημοκρατία εἶχε ἕνα θεσμικὸ μηχανισμὸ φτιαγμένο ἐπίτηδες, γιὰ νὰ κάνει ἀδύναμη ὁποιαδήποτε κυβέρνηση. Ἡ κυβέρνηση ποὺ διηύθυναν οἱ σοσιαλιστὲς τὸ 1956, ἔχασε τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ μὲ τὸν πόλεμο τῆς Ἀλγερίας καὶ τὴν περιπέτεια τοῦ Γουάζ. Ὁ Μιττεράν, ἔχοντας τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος τῆς Τετάρτης Δημοκρατίας, ξανάδωσε κοῦρος καὶ μαζικὴ ὑποστήριξη στὸ γαλλικὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα καὶ καθόρισε μιὰ νέα ὁδὸ πρὸς τὸν σοσιαλισμό, βλέποντάς την στὴν υἱοθέτηση τῆς αὐτοδιαχείρισης. Στὴ Γιουγκοσλαβία, ἡ αὐτοδιαχείριση λειτουργεῖ κατὰ κάποιο τρόπο, γιατὶ ὑπάρχει ἡ δικτατορία καὶ γιατὶ τὸ ἐπίπεδο ζωῆς εἶναι πολὺ πιὸ χαμηλὸ ἀπὸ τὸ γαλλικό. Πῶς θὰ λειτουργοῦσε στὴν εὐκατάσταση — ἂν ὄχι πλούσια — γαλλικὴ δημοκρατία, εἶναι ἀρκετὰ ἀμφίβολο.

Τὸ βάρος τῆς ἀνεργίας καὶ ὁ παράγοντας τοῦ πληθωρισμοῦ στὴν Ἰταλία κάνουν ὑποχρεωτικὴ γιὰ μιὰ ἰταλικὴ σοσιαλδημοκρατικὴ ὁδό, τὴν ἐκλογὴ τῆς ἐξυγίανσης, μ' ἕνα αὐστηρὸ καὶ ρεαλιστικὸ προγραμματισμό, οὔτε συντεχνιακό, οὔτε δημαγωγικό, τῆς ἰταλικῆς οἰκονομίας γιὰ νὰ τῆς ἐπιτρέψουν νὰ ἑνωθεῖ, αὔριο, μὲ τὶς οἰκονομίες τῶν ἄλλων δυτικοευρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Τὸ ἂν αὐτὸς ὁ δρόμος καταλήγει στὸ σοσιαλισμό, εἶναι ἕνα θέμα ἀνοικτὸ γιὰ συζήτηση. Τὸ σίγουρο εἶναι ὅτι, ὅπως λέει ὁ ἴδιος ὁ Μπόμπιο, μᾶς συμφέρει νὰ μάθουμε ἀπὸ τὶς μεγάλες σοσιαλδημοκρατίες τῶν πιὸ ὥριμων χωρῶν, περιμένοντας νὰ ἐμφανιστεῖ ἡ πιθανὴ πρωτοτυπία μας ἀπὸ τὴ δουλειὰ ποὺ θὰ ἔχουμε κάνει καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀλλαζονία καὶ ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα μὲ τὴν ὁποία ἡ Ἰταλία ἔφθασε, τὴν τελευταία δεκαετία, στὸν γκρεμό.

ΑΥΡΙΟ: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΟΥ Κ.Κ. ΙΤΑΛΙΑΣ.

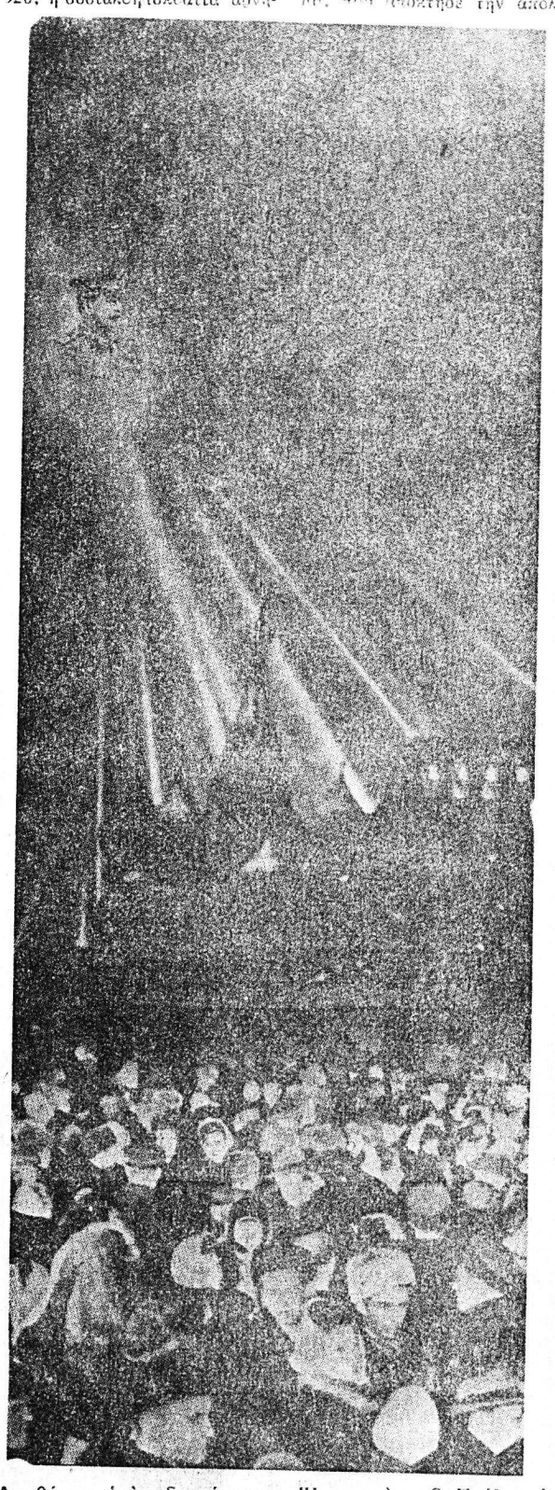

Ἀποθέωση ἑνὸς δικτάτορα: Ἡ μορφὴ τοῦ Στάλιν ἀπὸ τεράστιο προβολέα σὲ ἕνα νέφος πάνω ἀπὸ τὴ Μόσχα

Οἱ μετοχές στὰ χέρια τῶν ἐργατῶν

ΒΟΝΝΗ (Ἰδ. Ὑπ.). Στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας οἱ μετοχες τοῦ προσωπικοῦ τείνουν νὰ γίνουν τὸ τρίτο βασικὸ στήριγμα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, μετὰ τὴν προώθηση τῆς ἀποταμιεύσεως ἐκ μέρους τοῦ κράτους καὶ τὴ συσσώρευση τοῦ ἐνεργητικοῦ, ὅπως καθορίστηκε μὲ εἰδικὸ νόμο. Ἡ εὐχέρεια ποὺ δίνεται στοὺς ἐργαζόμενους νὰ ἀγοράσουν μετοχὲς τῆς ἑταιρίας ὅπου δουλεύουν, θεωρεῖται μιὰ σωστὴ μέθοδος γιὰ τὴν διατήρηση εὐνοϊκοῦ κοινωνικοῦ κλίματος καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος.

Δίνοντας μετοχὲς στὸ προσωπικό τους, οἱ ἑταιρεῖες ἐπιδιώκουν κοινωνικοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους θὰ πρέπει νὰ ἐναρμονίσουν μὲ τοὺς δικοὺς τους ἐμπορικοὺς στόχους. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, κατὰ κανόνα, οἱ μετοχὲς δὲν χαρίζονται στὸν ἐργαζόμενο, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ δώσει κάτι σὲ ἀντάλλαγμα.

Οἱ μέτοχοι ἀπὸ τὸ προσωπικὸ ἀντιπροσωπεύουν τὴν πλειοψηφία τῶν ἐργαζόμενων ποὺ ἔχουν κάποια συμμετοχὴ στὴν παραγωγικὴ περιουσία τῶν ἑταιριῶν τους καὶ ὁ ἀριθμὸς τους ἔχει φτάσει ἤδη τὶς 700.000. Δηλαδὴ τὸ 20% ἀπὸ τὰ 3,6 ἑκατομμύρια ἄτομα ποὺ ἀπασχολοῦνται στὶς 2.200 γερμανικὲς ἀνώνυμες ἑταιρεῖες ἔχουν μετοχὲς στὶς ἴδιες αὐτὲς ἑταιρεῖες. Οἱ ἑταιρεῖες διευκολύνουν τὴν ἀγορὰ μετοχῶν ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους, προσφέροντάς της σὲ προνομιακὲς τιμὲς (οἱ μετοχὲς τοῦ προσωπικοῦ κοστίζουν συνήθως τὰ μισὰ ἀπὸ ὅ,τι στὸ χρηματιστήριο), ἀναλαμβάνοντας τοὺς φόρους καὶ τὰ ἄλλα ἔξοδα καὶ κάνοντας δυνατὴ τὴν πληρωμὴ σὲ μηνιαῖες δόσεις. Ἀπὸ τὶς μεγάλες γερμανικὲς ἑταιρεῖες τοὺς περισσότερους ἐργαζόμενους μέτοχους ἔχουν οἱ: Σήμενς (100.000 σὲ συνολικὸ ἀριθμὸ 377.000 μετόχων), Τύσσεν (70.000 σὲ 230.000), Χόεχστ (40.000 σὲ 420.000), Ντόϋτσε Μπάνκ (38.000 σὲ 203.000), Φόλκσβάγκεν (35.000 σὲ 800.000), Φέμπα (35.000 σὲ 1.250.000), Μπάγιερ (32.000 σὲ 485.000), RWE (28.000 σὲ 180.000), BASF (21.000 σὲ 400.000) καὶ Νταῖμλερ Μπέντζ (18.000 σὲ 55.000).

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς παραπάνω ἐργαζόμενους ποὺ ἔχουν μετοχὲς σὲ ἀνώνυμες ἑταιρίες, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι 100.000 οἱ ὁποῖοι συμμετέχουν στὰ κερδη μεσαίων ἐπιχειρήσεων μὲ ἄλλη νομικὴ μορφή. Ἡ συμμετοχὴ τους συνίσταται κυρίως σὲ δάνεια ἢ σὲ ἔμμεσο συνεταιρισμό. Συνολικά, στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Γερμανία γύρω στὶς 770 ἑταιρεῖες ἐπιτρέπουν στοὺς ἐργαζόμενους νὰ ἔχουν μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, δικαιώματα στὴν «παραγωγικὴ» περιουσία τῆς ἑταιρίας. Ὡστόσο, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑταιριῶν μὲ πάνω ἀπὸ εἴκοσι ὑπαλλήλους, ὅπου θὰ